

Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Televisio- ja elokuvatuotantoyhtiöitä edustava Audiovisual Producers Finland – APFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua sivistys- ja tiedejaostolle hallituksen esityksestä valtion talousarviosta.

Esitämme kunnioittaen seuraavaa:

Keskeiset viestit

- 1) Yleisellä tasolla Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen osalta kulttuuriin kohdistuu kohtuuttoman suuret leikkaukset suhteessa sen osuuteen koko OKM:n budjetista.
- 2) On kuitenkin positiivista, että Suomen elokuvasäätiön rahoitukseen, joka tuottaa valtiolle enemmän kuin vie, ei kohdistunut enempää leikkauksia (-0,5MEUR). Toki sekin leikkaus rahoituksen yksityistä rahoitusta vivuttavan vaikutuksen johdosta syö alan liikevaihtoa ja työllisyyttä.
- 3) Yksityisen kopioinnin hyvitys ei ole harkinnanvarausta tukea, vaan direktiivin ja tekijänoikeuslain määrittelemä lakisääteinen korvaus yksityisen kopioinnin aiheuttamasta haitasta. Sen leikkaus tulisi perua, kunnes selvityksessä olevat, korvaavat kompensatiomallit ovat käytössä.
- 4) Työ- ja elinkeinoministeriön rahoituksen osalta on positiivista, että av-tuotantokannustin saatiin säilytettyä innovaatiotukien momentilla. Harmillisesti Business Finlandissa tehdyt muutokset sen rahoitusehtoihin vuodelle 2025 kuitenkin jättävät ison osan kotimaisten yritysten hankkeista sen ulkopuolelle ja näiden osalta kansainväliset investoinnit jäävät saamatta ja työllisyys vähenee.
- 5) Luovan alan yritykset eivät tunnetusti ole käytännössä voineet hyödyntää T&K -rahoitusta ja muiden innovaatiotukienkin käyttäminen on ollut haastavaa, koska innovaatioitamme ei tunnisteta sellaisiksi. Toivottavasti luoville aloille korvamerkittyyn 9 MEUR:n T&K-rahoitukseen löydetään toimivia instrumentteja, jotka tunnistavat alan erityispiirteet.
- 6) On hyvä, että OKM:n kulttuuriviennin tukiin ei käsittääksemme kohdistu sopeutustoimia, koska ne edistävät yritysten kansainvälistymistä ja kasvua. Harmillisesti samaan aikaan kuitenkin TEM:n rahoitus viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen uhkaa kadota luovan alan vientiorganisaatioilta kokonaan ja lisäksi yrityksille suunnattuja ja alallamme paljon hyödynnettyjä messutukia on leikattu merkittävästi.

Tarkemmin elokuvasäätiön rahoituksesta

Suomen elokuvasäätiön tuotantotuet tulevat valtiolle takaisin verotulona yli 1,2-kertaisena ja synnyttävät elokuvatuotantoa 2,5-kertaisena. Niistä leikkaaminen tarkoittaa kasvusta ja työllisyydestä leikkaamista, alentaa verotuloja ja kasvattaa maksettavia työttömyyskorvauksia. Kulttuuripoliittisin perustein jaettava Suomen elokuvasäätiön rahoitus on kriittinen monimuotoisten kotimaisten elokuvien tuotannolle - se kattaa keskimäärin 40% tuotantokustannuksista, vivuttaen myös yksityisen rahoituksen. Ilman SES:n tukea tuotettaisiin

vuosittain vain muutamia kaupallisia elokuvia. 1 MEUR Suomen elokuvasäätiön tuotantotukea auttaa tuottamaan 1-2 elokuvaa, jotka tuottavat elokuvateattereille liikevaihtoa 2 MEUR. Elokuvateattereiden lisäksi kanavat ja suoratoistopalvelut hyötyvät kotimaisesta elokuvasta. Kotimaisella elokuvalla on suuria alueellisia merkityksiä, etenkin monissa pienemmissä kunnissa teatterit tekevät liiketoimintansa pääosin kotimaisilla elokuvilla. Monilla paikkakunnilla elokuvateatteri on myös ainoa kulttuurilaitos. Myös elokuvien tuotantovaihe tuo kuvauspaikkakunnille merkittäviä välittömiä ja välillisiä hyötyjä.

Av-tuotantokannustimen tilanteesta

Business Finlandin hallinnoima, vuodesta 2017 alkaen av-alan kasvua synnyttäneen instrumentin myöntövaltuus on ollut vuonna 2022 n. 21 MEUR, vuonna 2023 n. 10 MEUR ja vuonna 2024 12 MEUR. Toimiala pystyisi hyödyntämään merkittävästi suuremmankin potentiaalin, varsinkin jos rahoituksen suuruus ja säännöt olisivat hyvissä ajoin ennakoitavissa eli liiketoimintaympäristö ennakoitavissa näissä usein vuosiakin kestävässä kehittely- ja rahoitusprosesseissa.

1 myönnetty kannustineuro luo palveluita ja työtä Suomeen 4 eurolla, josta keskimäärin 2 euroa on ulkomaista rahoitusta ja valtiolle välittömiä tuloja vähintään 1,4 euroa. Käyttöön otosta 2017 kannustin on tuonut yli 300 MEUR ulkomaista rahoitusta Suomeen ja kolminkertaistanut kotimaisen tv-draaman liikevaihdon.

Kannustin on enintään 25% maksuhyvitys tuotannon Suomeen käytetystä rahasta (palkat, tavara- ja palveluostot). Kannustin maksetaan vasta todennettuja maksettuja kustannuksia vastaan. Kannustimen edellytys on, että budjetista vähintään 25% on ulkomaista rahaa. Hankkeet eivät toteutuisi ilman kannustinta, koska se on yleensä edellytys kansainväliselle investoijalle, tai tuotannot siirtyisivät maihin, joissa on kannustin.

On positiivista, että kannustimen myöntövaltuus vuodelle 2025 saatiin säilytettyä, mutta toki pienenevä potti on aina harmillista ja vivuttavan vaikutuksensa vuoksi suoraan pois alan liikevaihdosta. Lisäksi Business Finlandin tekemät päätökset ensi vuoden sääntömuutoksista, ennen kaikkea rahoituksen vähimmäisvaatimusten korottaminen minuuttihinnan ja Suomispendin osalta, rajaavat suurimman osan kotimaisista hankkeista kannustimen ulkopuolelle tässä markkinatilanteessa. Käytännössä jää kasvupotentiaalia hyödyntämättä kotimaisen IP:n ja niiden hankkeiden tuomien kv-investointien osalta.

Yhtenä perusteluna muutokselle on ilmeisesti ollut, että kotimaisten yhtiöiden vientituloja ja -potentiaalia ei ole saatu osoitettua. Olisikin erittäin tärkeää, että TEM teettäisi riippumattoman vaikuttavuusarvioinnin, jolla kannustimen suoria ja epäsuoria vaikutuksia saataisiin osoitettua. Se todennäköisesti tukisi myös kannustimen vakiinnuttamista, mihin Ylen parlamentaarinen työryhmäkin kannusti valtioneuvostoa.

Helsingissä 9.lokakuuta 2024

Laura Kuulasmaa

toiminnanjohtaja, Audiovisual Producers Finland - APFI ry